

Anavi Ádám

(26 februarie 1909, Turda - 23 februarie 2009, Timișoara)

Poet, scriitor, dramaturg, profesor

Anavi Adam la 99 de ani

S-a născut Francisc (Ferenc) Frucht la Turda. Tatăl, Frucht Izidor era ceasornicar itinerant (din Viena la Bratislava, apoi în Maramureș, Seged, Szabadka, Bosnia), care s-a stabilit la Turda în 1899 și a deschis un atelier de ceasornicărie.¹ A urmat școala medie în orașul natal, apoi a absolvit facultatea de psihologie-filozofie a Universității din Cluj. În tinerețe a fost atras de ideile comuniste și sioniste.

Din 1937 până la pensionarea sa a activat ca profesor în instituții de învățământ la Timișoara. Între 1941 -1944, anii măsurilor antievreiești, a fost expulzat din Liceul Piarist și a funcționat ca profesor la Liceul Israelit.

Din 1928 a publicat în periodice maghiare din România, „Utunk”, „Igaz Szó”, „A Hét”, „Délvilág”, „Irodalom”, „Muvelodés”, „Helikon”, „Korunk”, „Élet és irodalom”, „Látó”, „Jó Pajtás”, „Új Kelet”, „Bánsági Uzenet”, „Szabad Szó”, „Hetí Új Szó”, „Orizont”.² Între 1944 și 1954 a fost unul dintre reprezentanții liricii politice comuniste. Mai târziu se îndreaptă spre lirica filozofică și ludic-umoristică.

A devenit cunoscut sub pseudonimul Anavi Ádám, pe care l-a adoptat din mai multe motive:³ numele unui scriitor de limbă maghiară trebuia să fie ușor de citit și pronunțat; numele Anavi vine din două surse: *ha-navi*, ebraică, "profetul"; *anav*, tot în ebraică, "strugure", iar numele mamei poetului înainte de căsătorie era *Traub*, "strugure" în germană. Iar "adam" în ebraică înseamnă om, dam – sânge, adam – omul plămădit din pământ roșu.

A fost responsabil al Cenaclului Literar Ady Endre, apoi președintele și președintele onorific al Cenaclului Literar Franyó Zoltán.

---

¹ ANAVI ÁDÁM, scriitor (n. 1909, Turda) - ["Ceea ce ești este pe de o parte ceea ce alegi să fii..."](#)

Autor: Antonia Komlosi

Capitol din cartea "Memoria salvată: Evreii din Banat, ieri și azi", coordonata de Smaranda Vultur, Editura Polirom, Iasi 2002

Gidó Attila, [Dokumentum/ Hogyan lettem én zsidó?](#) Beszélgetés Anavi Ádámmal în Látó, Szépirodalmi Folyóirat. 2012, november

² Banaterra – Biblioteca Banat

<http://www.banaterra.eu/biblioteca/content/anavi-adam-biografie>

³ Interviu cu Getta Neumann, 2008 Timișoara

Anavi Ádám va rămâne cu siguranță neuitat pentru epigramele și versurile sale umoristice și pentru cele două poezii în memoria victimelor Holocaustului "Rekviem két hangra" (Rekviem pentru două voci) și "Megszámoltak és megszámoztak" (Ne-au numărat și numerotat).

Comedia sa *Matyi* (Matyi II), în regia actorului Péter Dukász, a avut premiera pe 26 februarie 2009, la Teatrul Maghiar din Timișoara, ocazie în care s-a pregătit sărbătorirea aniversării lui de 100 de ani. Poetul a murit cu 3 zile înainte.

Piatra de mormânt în cimitirul evreilor Timișoara

Publicații

Öregék igazsága/ Adevărul bătrânilor, teatru, Timișoara, 1940

Hess szegénység/ Hâșș sărăcie, versuri, Timișoara, 1944

Indulnak hadirendben/ Pornesc în zori, poezii, București, ESPLA, 1953

Etika és kibernetika/ Etica și cibernetica, poezii, București, Editura Kriterion, 1970

Metaforás idők/ Timp de metaforă, poezii, Timișoara, Editura Facla, 1974

Csülök és a többi négy/ Csülök și ceilalți patru, Timișoara, Editura Facla, 1977

Piese pentru copii, București, Editura Ion Creangă, 1984

Szembesítés többedmagammal/ Confruntare la plural, poezii, București, Editura Kriterion, 1988

A sanda mészáros szemével avagy Napoleon poloskája/ Cu ochii măcelarului chior sau ploșnița lui Napoleon, poezii satirice, Timișoara, Editura Viana, 1995

Kepler, dramă în 7 tablouri, Timișoara, Editura Hestia, 1995

Az esztenák asszonya/ Femeie stânelor, legendă dramatică, Timișoara, Editura excelsior, 2000

Válogotott versek/ Poezii alese, Editura Concord Media, 2004

Versuri, traducere Ildikó Gabos și Șerban Foarță, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2002

Piese de teatru jucate

Kepler și Andromeda, Az eltűnt szerető/ Iubitul dispărut; Kecskelovag/ Cavalerul pe capră, muzica de Aladár Zoltán, Timișoara în 1971; *Fénypásztorok* (Păstorii luminii) în 1980.

Comedia *Matyi* (Matyi II), 2009, Teatrul Maghiar Timișoara

Cărți scrise în colaborare

Pellengér/ Stâlpul infamiei, poezii satirice scrise în colaborare cu Bajor Andor și Bodor Pál, București, ESPLA, 1955. Traduceri: Traduceri din limba română în maghiară, versuri de: Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Eugen Jebeleanu, Mircea Dinescu, Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Jebelean, Eugen Bunaru, Aurel Turcuș, precum și proză de Sorin Titel și Laurențiu Cerneț. Din limba maghiară în română traduce: Antologia poezilor maghiari din R.P.R, 1970; Lirica timișoreană, 1970; Momentul iubirii, 1971; Efigiile patriei 1971

Premii literare

Premiul Asociației Scriitorilor din Timișoara (1970)

Premiul de Excelență (1995)

Diploma de Onoare a Municipiului Timișoara pentru creație artistică (1995)

Ordinul Național „Serviciul Credincios” în Rang de Cavaler (2002)

Cetățean de onoare al Municipiului Timișoara (2002)

Legături externe

În volume: Edgar Balogh (coordonator) Româniilor Magyar Irodalmi Lexikon/ Lexiconul literaturii maghiare din România, București, Editura Kriterion, 1981; Aquilina Birăescu, Diana Zărie, Scriitori și lingviști timișoreni, Timișoara, Editura Marineasa, 2000; Dicționar al Scriitorilor din Banat, coordonator Alexandru Ruja, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2005.

În periodice: Márk, Zoltán, „Utunk”, nr. 19, 1954; Franyó, Zoltán, „Igaz Szó”, nr. 1, 1971; Maria Pongrácz, „Orizont”, nr. 9, 1970; Szabó, László, „Pestmegyei Hírlap”, nr. 28, 1975; Maria Pongrácz, „Igaz Szó”, nr. 2, 1979; Mandics, György, „A Hét”, nr. 11, 1979; Mandics, György, „Szabad Szó”, 28 aug. 1988; Kisgyörgy, Réka, „Utunk”, nr. 34, 1988; Mandics György, „Igaz Szó”, nr. 11, 1989; Oberten, János, „Délvilág”, Szeged, 25 iun. 1994 ș.a.

TIMIȘOARA LITERARĂ - Dicționar biobibliografic - Paul Eugen Banciu, Aquilina Birăescu, Editura Marineasa, Timișoara, 2007

- Banaterra – Biblioteca Banat
<http://www.banaterra.eu/biblioteca/content/anavi-adam-biografie>
- ANAVI ÁDÁM, scriitor (n. 1909, Turda) - "Ceea ce ești este pe de o parte ceea ce alegi să fii ..."Autor: Antonia Komlosi
- Capitol din cartea "Memoria salvată: Evreii din Banat, ieri și azi", coordonată de Smaranda Vultur, Editura Polirom, Iași 2002
http://www.memoria.ro/studii/timisoara/memoria_salvata:_evreii_din_banat,_ieri_si_azi/anavi_adam,_scriitor_%28n_dot_1909,_turda%29_-_%E2%80%9Dceea_ce_esti_este_pe_de_o_parte_ ceea_ce_alegi_sa_fii_dot_dot_dot_quote_/1404/
- Gidó Attila, Dokumentum/ Hogyan lettem én zsidó? Beszélgetés Anavi Ádámmal in Látó, Szépirodalmi Folyóirat. 2012, november
<http://www.lato.ro/article.php/Hogyan-lettem-%C3%A9n-zsid%C3%B3-Besz%C3%A9lget%C3%A9s-Anavi-%C3%81d%C3%A1mmal/2490/>
- Szekernyés János, A magyarság emlékjelei a Bánságban, Temesvár, 2013
- Dániel Károly, Amintiri despre Ádám Anavi
<http://baabel.suprapus.ro/2016/01/amintiri-despre-adam-anavi/>